ВЕЧЕРНИЦѢ.

ЛИТЕРАТУРНЄ ПИСЬМО ДЛЯ ЗАБАВЫ И НАУКИ.

Число 42. Львôвъ дня 19. Грудня 1862.

МУЖИКЪ И СОВА.

БАЙКА.

Бѣда, якъ вдасться вамъ мужикъ,
Котрый, чи въ гостяхъ, чи на радѣ,
Коли возьме разъ правду на языкъ,
То мовь бы хрѣну давъ понюхати громадѣ. —
Такій достотку бувъ Иванъ.
Чи вôйть, не вôйтъ, чи панъ, не панъ,
Якъ вамъ насядеться Иванъ,
Якъ є за що (а те буває), —
То, наче дойда, доѣдає.

Вже Йвана всѣмъ було отъ-доти!
„Пекъ-Осина!“
Озвавсь разъ вôйтъ изъ неохоты;
„Не вже-жъ хиба громада вся — дурна,
Даватись такъ пôдъ нôсъ колоти! . . . “
— А цуръ ему! сякій, такій!
Озвались мужики,
Що, знай, святыми не родились;
- - Хиба се въ его мы наймились? . . . .“
Та й рада въ раду:
Прогнали Йвана изъ громады.

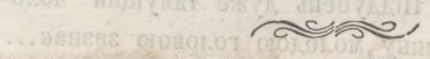
Та ну, — поплѣвся
Иванъ зъ села на палицѣ верхи;
А трохи бувъ уже лихій.
Махаючи, й не обôздрѣвся
Коли и якъ зайшовъ у лѣсъ.
А въ тому лѣсѣ . . . . що за бѣсъ
Кричить такими голосами?
Мѣркує Йванъ; а вже-жъ цѣкавый, знай!
Та й по-мѣжъ гилляками
Пôдходить назирцемъ . . . .

„Щезай!“
На деревѣ сидить собѣ сова,
А коло неи, бѣдолахи,
Всѣлякі птахи;
Мовь на торзѣ де жидова:
Вороны и кавки,
Сороки и сойки,
И воробцѣ, ба и синицѣ —
Катъ зна, які-все птицѣ
Такъ и звиваються, кричять,
Да и скубуть, да и глузують . . .
„А ушша-га!“ — Отъ, поратую
Хиба сову, нехай не напастять, —
Мѣркує Йванъ; вони-жъ не ждали, й полетѣли.

„Чого се ôтъ тебе вони хотѣли?
Пытається совы. —
— Нехай имъ чортъ! — або я знаю!
Та отъ, якъ бы не вы,
Були-бъ мене таки живцемъ тутъ зъѣли.
Нй въ чôмъ я ихъ не зобиджаю!
Зôтхнувши каже му сова;
— Та я, лишъ хрущики зъѣдаю,
Та мышеньки, нещасна голова;
А то вѣдай за те вже плачу,
Що й по-темки не разъ ихъ бачу . . .

„Гай-гай!“ пробовкнувъ нашъ Иванъ;
„Нехай же робить, що хто хоче:
Неправду словомъ не клопоче,
Хай тôлько дивиться — то й очи
Завадять тымъ, що, знай, не безъ доганъ.“

Климковичъ.

ДІВОЧЕ СЕРЦЕ.

Идилія П. Куліша.

(Конець.)

— Оленко! каже разъ ранкомъ пані Ганна — пише до мене Павло Петровичъ, що вінъ подужчавъ, просить прийти до его зъ дітьми и тебе взяти зъ собою.

— И мене _ промовила тільки Оленка.

— Пише, що скучивъ, довго тебе не бачивши.

Ой пані Ганно! чи гараздъ же ти зробила, що таке слово промовила?... Уже-жъ чи гараздъ, чи ні, а Оленка въ тебе на шиї. Що за тиждень смутку въ серці набралось, все те слезами теперъ розмилося.

Мовъ сестра сестрі, пані Ганна обтерла слези зъ карихъ очей дівочихъ, пригорнула до серця, поцілувала, чогось зітхнула, и нічого не сказала. Пішли до Павла Піддубня. Не йшла Оленка, на крилахъ летіла.

Вже давно іі думки надъ тиєю камъяницею носилися, де живе іі кохання: якъ тамъ у его? що тамъ у его? У его хаті мусить бути, мовъ у раю.

И справді, — гарно въ Павла Піддубня у его затишку! Зелено-червоними плахтами стільчики повкривані, шиті рушники — гостинці зъ Украіни — висять на кілочкахъ. Міжъ ними бандура тридцятострунна вилискуєтця. Се его діда-Запорожця бандура. Гарнимъ малюваннямъ стіни обвішані, и всюди наша рідна Вкраіна вималювана. Тамъ купальні дівчата въ вінкахъ скачуть черезъ огонь съ хлопцями— поломъя зъ искрами, зъ димомъ темне дерево застиляє, підъ небо вьєтця, а небо ажъ вороне одъ того світу, тільки далеко въ боку місяць червоний изъ за левади вирізався, осиявъ хмарки легенькі и по ставу золотими смугами грає. Тамъ — козаки ідуть по кровавому полю, черезъ костяки страшенні, а Самко Мушкетъ попереду, „коня удержує, до себе притягує, думає-гадає.“ Тамъ підъ хатою кобзарь на кобзі грає, а кругъ его старе и мале слухають, де-які плачуть, а сонечко, заходючи, червонить білу хату, и людську тінь по зеленому рясту чорними смугами кидає. Книжки лежать, папери купами: Павло Піддубень дуже тямущий чоловікъ, всяку старовину молодою головою зазнає.... Простора въ его хата, чиста. Малевання, німуючи, розмовляють про міжъ себе, а тиша въ хаті, не чути гласу, наче въ ченця въ келіі, тільки годинникъ, стоячи на столі, чикає. Кинула Оленка окомъ на одно, на друге малевання, дивуєтця; мовъ на Вкраіні опинилась, ажъ зиркъ! у дверяхъ, мовъ жива картина, стоіть самъ Павло, мовчки на неі дивлячись. Якъ побачила жъ вона его худого, блідого зъ веселимъ поглядомъ блискучимъ, и сама не знала, що зъ нею сталося: кинулась до его, якъ дитина, обняла и пригорнулась, а Павло обнявъ и поцілувавъ іі відъ щирого серця.

— Серденько Оленко! питає, горнучи до себе,— такъ ти мене любишъ?

Вона мовчки его поцілувала.

— Моя вона! сказавъ Павло, протягуючи руку до Паніі Ганни; а пані Ганна наче знала, що буде: вона дітей удержала, щобъ не кинулись перше Оленки до коханого іхъ дядька. Обвисли жъ вони коло его теперъ, ухопившись рученятами за руки, за поясъ. Оленка, сама не своя, обохъ дітей цілує, изъ великихъ радощівъ плаче. Зачарувавъ іі Павло Піддубень якимись недовідомими чарами. Все на світі вона забула; въ его слові, въ его тихій розмові вся іі душа. Умеръ Игнатъ на віки въ дівочому серці. Єсть про его споминки, є жаль, а кохання мовъ пташка въ вирей одлетіло. Таке дівоче серце, таке его кохання. Цвіте, сияє, пахощами райськими вабить и звідкіля ему світъ світить, туди воно и повертаєтця. Жаль було и Паніі Ганні бідолашнего Игната, та знала вона, що людськоі натури не переможешъ. Нехай такъ буде, якъ мусить бути. Нехай дівоче серце само своєі долі шукає. Отъ іі розумъ; такий же розумъ и въ іі пана Йвана.

Не помилилась же Оленка, покохавши Павла Піддубня. Вінъ наче ждавъ іі зъ Украіни: нікого ще не любивъ любивъ тільки своі книжки та малювання, та голосну бандуру. Съ первихъ вечорівъ постерігъ вінъ, що то за сояшне, живе серце у вродливоі дівчини. Радіючи душею, взявся вінъ освітити науковимъ світломъ ту головку, що дивомъ ему здалася, що мовъ усі Фидіі вкупі зъ Рафаелями іі видумали, а тимъ часомъ серце его первимъ коханнямъ занялося. Чужа вона — ся думка его зупиняла. Слова ніколи про себе їй не промовивъ, та серце его мовчки зъ дівочимъ серцемъ понялося. И вона ему не признавалась, що зъ нею дієтця; все вінъ думавъ, що душа іі живе зъ Игнатомъ. Поти зъ собою козакъ боровся, поки ажъ занедужавъ. Тоді сестра довідалась, яке лихо сталося, почала за Оленкою пильно дивитись, довідалась, збагнула жіночимъ серцемъ и вилічила брата розмовою и розвагою.

Инше теперъ стрітила Оленка Павла Піддубня, якъ прийшовъ вінъ у кохану его семъю. Въ раю вона теперъ жила и раємъ его осияла.

— Оленко серденько! каже Павло, — коли ти мене вірно любишъ, то у всему мене послухаєшъ.

— Якъ батька-матері! каже Оленка. Ні,- більшъ! Ти міні й батько й мати, ти моє все!

Дівоче слово кохане! хто тебе чувъ замолоду, до самоі смерти тебе не забуде.

— Поідьмо зо мною на край світу Оленко!

— Поідьмо, полетимо въ парі! каже Оленка.

— У мене, хвалити Бога, є достатокъ; облетимо съ тобою ввесь світъ, а потімъ вернемось на Вкраіну, зъ батькомъ-матіръю побачися, та й будемо жити въ мене въ дідовому хуторі.

Після сіи розмови, мовъ тілки крильцями голубъята, стрепенули. На завтра вже вони летіли далеко, далеко въ вирей, де літо й зіму одні квітки осипаютця, а другі зацвітають...

VI.

А бідолашній Игнатъ тимъ часомъ до столиці, мовъ до божого раю, прямує. Прийшовъ, роспитався пана Йвана. Тяжко було пану Йвану его стрічати, — мовъ самъ єму гіркоі наготовивъ. Чи знавъ же то вінъ, якъ воно складетця, завозячи Оленку на чужу сторону? И рідний братъ не оборонивъ би Игната одъ его долі.

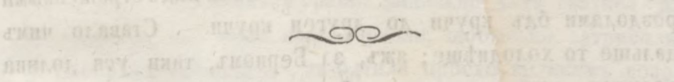
— Де моя Оленка?

— Умерла! отъ що мусіли безталанному москалеві сказати, бо й справді вона для его вмерла.

Поблідъ Игнатъ, затрусився, поникъ до землі, якъ підкошена папороть, засумувавъ тяжко; у лазареті зъ-місяць пролежавъ, а потімъ и неходивъ більшъ до пана Ивана и не питавъ про Оленку. Москалемъ вінъ одинокимъ вікъ звікувавъ, мовъ той дубъ суховерхий.

Не всі тиі сади цвітуть,
Що весною розвиваютця.

П. Кулішъ.

СЛОВЦЕ ПРАВДЫ DZIENNIK-ОВИ LITERACK-ОМУ ПРО НАШОГО БАТЬКА ТАРАСА ШЕВЧЕНКА.

(Продовжѣньє.)

Не величкими поправдѣ и не багато творами заявився передъ свѣтомъ „чигиринській Кобзарь"; а вже у тыхъ кôлькохъ думахъ ôдкрылася цѣла его душа, вся величь его духа явно намъ показалася, и яснымъ стало намъ дѣло, за яке робôтникомъ принявся Шевченко.

Розумѣти недолю людську своимъ власными злиднями задавленымъ серцемъ, перечувати всѣ забаги простои душѣ, болѣти за народъ, и все те выливати въ щирôй, горячôй, ревнôй, ажъ до слѣзъ порушаючôй живописи: то були головнû цѣхи вже перших тыхъ его компонувань.

Въ невеличкôмъ тôмъ збôрничку надрукованû були кôлька думокъ; „Перебендя," „Тополя," „Ода до Основяненка," „Иванъ Пôдкова" и „Катерина." „Катерина" була незаперечено найкраснѣйшій цвѣтъ зъ тогочаснои поезіи Тарасовои.

Выспѣвана вона була нашимъ кобзаремъ трошки пôзнѣйше по Квѣтчиной „Сердешнôй Оксанѣ." Той самъ предметъ взяли собѣ оба нашû великû художники до своихъ тыхъ творôвъ, хочъ одинъ про другого нûчого тодѣ не знавъ; надрукованû вони були майже въ однôмъ часѣ.

Прирôвнавши тû оба творы, побачили мы вже, що Тарасъ мае попровадити дѣло, начате Квѣткою, дальше.

Бо коли тойже, позаберавши живû образы поэтичнû изъ народнеи жизни у свою душу, выгрѣвши у нѣй нибôдродни правда, но выщû духомъ народнû лиця: „Марусѣ," „Оксаны," невыявлявъ намъ жаднои гадки зъ своеи стороны, непоказувавъ намъ свого душевного настрою; Шевченко, намалювавши Катерину и еи несказанû муки, обливъ передъ нашими очима той образъ недолѣ людськои рѣками слѣзъ, давъ намъ спôзнати и свôй власный настрôй духа, пôдъ якимъ родилась ся чудовна, но безталанна дитина его серця, давъ намъ ясно порозумѣти, що Катерина то цѣлый нашъ народъ, що вона терпить въ его именѣ, що вона, котра идучи щиро за похотôмъ свого серця, зносить для огидного мизерного Москаля страшеннû муки и терпѣнья: то той нашъ народъ, котрый передавъ ся на ласку Москалямъ, а вони его мовъ тû хижû вовки роздераютъ.

Ясно то зовсѣмъ зъ заспѣву до поемы:

„Кохайтеся чорнобріві,
Та не зъ Москалями;
Бо Москалі чужі люде
Роблять лихо зъ вами...."

Напрямованый бувъ той заспѣвъ нѣбы до чорнобрôвыхъ, але по правдѣ до всѣхъ землякôвъ.

Квѣтка поетъ народный, а Тарасъ поетъ-историкъ, пророкъ нашои славы, а керовникъ нашого духу!

Коли бо Квѣтка малювавъ тôлько настоящу жизнь народню, Тарасъ окрôмъ того быстрымъ поглядомъ перелѣтавъ и всю нашу крôваву бувальщину, и зазиравъ орлинымъ окомъ въ тайны будущого. Неразъ зазывае ôнъ насъ, припôмнути собѣ старину и серце зболѣле натѣшити старыми спôминами:

„А згадаймо, може серце
Хочь трохи спочине..."

А знову, якъ перенесеся мыслею въ будущû вѣки, загремить пророчимъ гласомъ:

„Слава неполяже;
Неполяже а роскаже,
. . . ."

Чія кривда, чія правда
И чиї ми діти....“

або:

„Наша дума, наша пісня
Не вмре, не загине....“

Такй историчнй подѣѣ зъ нашои старины выявленй намъ були (вже въ тôмъ першôмъ выданью) въ думахъ: „Иванъ Підкова“ и „Тарасова Нічъ.“ Пророчихъ и вѣчнозавѣтныхъ для насъ спѣвôвъ не выспѣвавъ ще тодѣ нашъ Кобзарь окрôмъ, що трохи въ „Одѣ до Основяненка“; бо ще не прокинулися гараздъ всѣ земляки ôдъ тяжкого сну, котрымъ були пôдъ обухомъ тиранôвъ заспали, ще не приняли почутья своеи народности у свои душѣ, не просвѣтилися ихъ серця свѣтломъ любови и привязанности до всего рôдного. Належало нашому Кобзаревй пробудити ихъ перше своимъ животворящимъ словомъ, зробити всѣ серця собѣ рôдными и прихильными, надати имъ благовѣствуванья своеи народности; и тодѣ ажъ давати „трубнымъ гласомъ“ свои вѣчнодержавнй законы для насъ и вѣщимъ духомъ выспѣвувати нашу будучнôсть. Але таки не залишивъ вже й тутъ нашъ Кобзарь, запôзнати зъ своею душею, котра инншимъ окомъ на свѣтъ и на людей споглядала, не забувъ намъ сказати, що нечуванй рѣчи маемъ мы ôдъ него зачути, и намалювавъ себе въ зовсѣмъ спокревненôмъ лицѣ старого Перебендѣ, котрый не спѣвавъ людямъ найвышшихъ своихъ спѣвôвъ, но коли хотѣвъ натѣшити свое серце, ходивъ на могилу и тамъ розширявъ цѣлй свои крыла, и духомъ взнесшися до Бога, вдовольнявся святыми розмовами съ Предвѣчнымъ; а то бъ люде, якбы зачули такій спѣвъ, були насмѣялися зъ него, дурнымъ бы назвали, бо до ихъ серця правда не промовляла,

„Одинъ вінъ міжъ ними, якъ сонце на небу“,

котрому вона була зрозумѣлою.

Такими спѣвами ôдôзвався у перше Шевченко. И не безъ корысти було те его перше ôдозванье.

Де-якй, пробудженй вже Квѣтчиными творами, отворили теперъ, коли зачули голосъ рôдного Кобзаря, цѣле свое серце для народнеи правды; и тй, котрй непорозумѣли Квѣтку, и нѣми були на всѣ ти живи образы зъ тихого, сельского нашого житья, схаменулися и почали слухати чудотворнеи пѣснѣ Тарасовои.

Отже по правдѣ святымъ наше народне дѣло показалося, коли такъ скоро отворили для него всѣ наши земляки свои серця.

Кобзарь нашъ не примовчавъ, а незабаромъ вывивъ намъ страшный и сумный образъ зъ недавнои нашои бувальщины, а то въ своихъ „Гайдамакахъ.“—

(Дальше буде.)

ЗЪ ДОРОГИ.

(Дальше.)

Уѣхали-жъ мы у тую слобôдську Гельвецію, що стреитмь своими горами ажъ до самѣсенького неба, годуе людъ вольный та щасливый, але посыла заробляти хлѣба по чужихъ краяхъ. Потомки Вильгельма Телля, Мельхіора ф. Семпахъ и Арнольда Винкельрида служать по Парижахъ, Торинахъ, Неаполяхъ за орудья насильного деспотизма, ôдъ якого колись-то ихъ стародавнй батьки зо славою ôдбивалися. Годѣ за тее згадувать, щобы часомъ на востоцѣ Европы не заглянути такожъ де-що подôбного....

Мова у сѣвернои Швейцаріи ще всюди нѣмецька до самого Берна, ба до Фрейбурга навѣть не почуешь французькои, анѣ романськои, якъ тутъ взывають Таліянôвъ. Але-жъ бо и нѣмеччина тамъ така прикра якась та погана що въ насъ на Украинѣ будь-якій жидôвській рабинъ краще одъ нихъ заговорить. За те утѣшивъ насъ у Цюриху якійсь галицькій панокъ, механикъ, зъ разу говорячи по нѣмецьки, а далѣ затявъ по ляцьки. Не варшавська тамъ була его вымова, анѣ познанська, але, звычайно, якъ у насъ увсѣ окоманы балакають. Не вѣдавъ, сердечный, що въ Цюриху сидить пророкъ емиграційный, мистръ Товяньській, але добре вылѣчивъ, скôльки-то паровыхъ машинъ (до хозяйства) прибуде у Русь Червону за его стараньямъ. Ой, коли-жъ бо сто тысячъ франкôвъ пôшло у чужй руки, та й не вернуться бôльше у тоту землю, червоно-руськимъ потомъ заправляну, та й ще коли-бъ же то у останній разъ; кобы навчилися справдѣ дома робить такй паровй молотарнѣ; кобы хотяй на фабрикахъ дали людямъ заробити, що однимають у полѣ! Коли-жъ и на фабрицѣ лѣпше нѣмоту годувати, якъ своимъ хрещенымъ людямъ борщу та каши зварити.... Та цуръ ему съ такими думками!

Дивѣмося на снѣгомъ покрытй вершки старославныхъ гôръ, що не допустили тремъ сильнымъ сусѣдамъ надъ собою запанувати. Не буду описувать ніякои проходки по тыхъ горахъ; бачте, у пôзню осѣнь нѣхто не лазить по горахъ, хиба-тамъ якій пастушокъ ще попробуе выгнати овечки на нижчій пригорокъ, але у справдешню Альпу не повѣвъ бы тя, брате, жоденъ гôрнякъ, що тутечка Зеннерами звуться. Намъ таки спѣшно було, та й нерадй присталисьмо у Бернѣ заночувати, коли треба було спочити та й не ходять таки потяги по желѣзницѣ. Страшно у ночи пôдъ тыми прокопами, що на-скрôзь проломанй по-пôдъ горою, або на тыхъ мостахъ, що закиданй надъ страшенными роздолами ôдъ кручи до другои кручи.— Ставало чимъ дальше то холоднѣще; ажъ, за Берномъ, таки уся долина посыпана вже гарненько снѣгомъ. Менѣ, вже давно не бачившому снѣгу, ажъ якось лекше, та й разомъ чогось сумно зробилося коло серця, згадавши свою родину.

Коли-жъ и не довелося й довго посумувати. У самôмъ куточку величезного вагона засѣло, пôдля залѣзнои печи, щось нѣбы несамовите! Сивоватый вже чоловѣчина середного росту, волосья трохи кучеряве, на головѣ звычайный тюбъ (цилиндръ), на шіи волочковый шаликъ (cache-nez), на носѣ здоровй наочары, а нôсъ червочый мало не досягавъ до синего пôдборôдка. Лице выголне, лишень пôдъ нижчою губою щось нѣбы зъ пятнадцять

щетинокъ, — се нѣбы цапиня бородка. Само було одягнуте по подорожнему, але не такъ просторно, якъ швей царськї люде, анѣ такъ куцо, якъ нѣмота звычайно ходить. На ногахъ були глянцованї бутиночки, а по-верхъ ихъ ще суконнї пôвпанчôшки, запнутї зъ-боку низкою (рядкомъ) гудзичкôвъ. Здрогнувся ôдъ холоду, та давай кричати, щобы запалили въ грубцѣ, бо ôнъ вже стыгне, та ще зо всѣмъ замерзне!

По бесѣдѣ пôзналисьмо ôдъ-разу, що се обыватель великои западнои имперіи, однымъ словомъ — членъ славнои grande nation, котору бавлють gloir-ою у комедіяхъ А вона справдѣ дума, що нема у свѣтѣ бôльшого народу, якъ надъ Секваною. Дарма! — Спасибô, потѣшивъ насъ таки той Французъ чи-мало. Я такечки думавъ собѣ: ото-бъ здався — дѣтей учить брехати! Чому-бъ то не выписать его на Украину до панѣ презесовои . . . ?

Отъ почавъ мôй Французъ такї штуки вытворяти, таке ка-зна-що та й на-вô-що плести, докôль не розсмѣшивъ чисто увсѣхъ, хто-бъ не сидѣвъ у вагонѣ. У одного просивъ цигарку, щобъ пôдпалить у грубцѣ, другому збрехавъ щось про дѣвчатъ, жѣнокъ зачипавъ словами, дѣтей дрочивъ усѣлякими баляндрасами — однымъ словомъ, чисту комедію пускає, нѣбы у балаганахъ на базарѣ, що у Кієвѣ бувають на контракты.

Лишень насъ двохъ сидѣло у сторонѣ, у кожушкахъ, та й усмѣхалися по-трохи, дивлячись на того блазня. Ажъ ôнъ помѣркувавъ, що десь трохи чи не буде годѣ пускати людямъ тумана, давай зъ нами де що по людськи розказувати. Сѣвъ собѣ важно на проти насъ, та й почавъ правити: що ôнъ изъ бургундського Дижону, але родився у Штрасбурзѣ, тямить тоже по нѣмецьки, служить за фактора при винниxъ льохахъ, розвозить пробувати, людей частує, а часомъ пôдмане, абы хозяинови дати зарôбокъ. Смѣшно та забавно було слухати, якъ-то ôнъ свои бургундськї вина выхвалявъ, якъ толкувавъ роздѣлъ межи ароматомъ а букетомъ (запахомъ); не жалувавъ популярнои хеміи геологіи, метеорологіи, нарештѣ улѣпивъ намъ адресъ свого льоху, та запросивъ довѣдатися, коли будемо колись у Дижонѣ.— На силу збулисьмо брехливу бѣду.—

Изъ Фрибурга, що славиться дивовижнимъ мостомъ та й старосвѣтськими мурами, малисьмо далѣ гнатися ажъ у Лозанну; але люде намъ нараяли, щобисьмо затрималися у Шебрахъ (Chexbres), та ôдтиля просто великимъ возомъ (diligence) пустилися за годину у саме мѣстечко Vevey, куди намъ треба було. Воно-бъ можно було и швидше пѣшки забѣгти, але тяжкимъ фургономъ далеко вольнѣще; мусить часто пострѣвати, бо тяжко на конѣ, спускатися зъ такои горы.

Якось у половинѣ горы одкрылась передъ нашими очами велика синя вода, на вкруги обступлена высочезными горами. Отсе-жъ теє славутне Леманъ-озеро; буде съ-таке завбôльшки, якъ нашъ Днѣстровый Лиманъ межи Овидіополемъ та Акерманомъ. На тôмъ боцѣ у Сабавдіи (чи-то Савои) вся высочѣнь покрыта снѣгомъ, — бѣла, кôлько окомъ заглянешъ. Мѣсцями стремлять чорнї скелѣ надъ кручею ажъ до самои филѣ; долиною простягаються мизерненькї рыбацьки селячки межи ними Evian les bains, що вода зъ джерелъ помага противъ мочового каменя. На сѣмъ же, швейцарськôмъ березѣ, по котрôмъ мы зъ гôръ зъѣжджаємо, ще осталось трохи листья по садкахъ; але що мѣсячныхъ рожъ — такого ще цвѣте, ажъ любощю ихъ запахъ повною грудью у себе вдохнути. Тамъ-то гарни та прехороши!

У самôмъ Vevey, нѣбы въ Адесѣ чи у Терстѣ, можно почути увсѣляку мову, побачить бѣлокуру Нѣмкеню зъ чорнявымъ Тальяномъ, або Французомъ. Здоровкувати Швейцары зъ сѣверныхъ кантонôвъ идуть сюди служить за спасибô, лишень абы навчиться французьки базѣкати, та й вже зъ готовымъ барышомъ збираються у Парижъ, або тамъ хоть у Россію, за кельнерôвъ, за гувернантокъ, метресъ, комисантôвъ, и т. п. Вздовжъ озера построени гарненьки домики; инчїй выгляда зовсѣмъ таки, неначе палатка; звуться-жъ вони pensions bourgeoises. У тыхъ пансіонахъ не дѣтей учать, але харчують и тримають у комôрному — хворыхъ людей зо всѣхъ сторонъ божого свѣту. Янгличанъ сказано усюди найбôльше, коли у церквахъ наймають собѣ часы на свою службу, та й сами платять министра (попа). Московщины такожъ чи-мало крутиться, але рѣденько зачуєшъ тую варяжську мову; чаще перекликуються по французьки. Дѣтей одягають прецѣнь по своєму, въ армякахъ та у высокихъ чоботяхъ; нянька часомъ у свято прибереться у какошникъ да въ дешегрейлу, але тодѣ не придивляйся ѣй пильно, бо заразъ матѣркуватиме! Мабуть така вже судьба наша; але случилося зачути, якъ москальченя зъ другимъ лаялося: Мазепа, ты Гонта этакой, хахолъ анаѳемскій. Подумавъ я собѣ: се але стало зачимъ у Швейцарію ѣхати, щобъ таке почути! Ляшина, сказано, такожъ заступлена межи гôстьми. Не буду брехати: жалобу носять жѣнки та дѣти по-трохи, але мосцѣ-добродзею оглядаються вовкомъ, чи можна выступить въ конхведератцѣ — сказано, слабка сторона нашихъ ласкавыхъ опекунôвъ — bon ton. Американець, або Шведъ пôде тобѣ лѣтомъ у кожусѣ, зимою въ полотнянцѣ, Янгличанинъ закрыє тюбъ хустиною, — не думатиме, що се буде choking; але Ляхъ гôрше вогня боиться mauvais genre. Мимо теє панянки ляцьки, справдѣ не шпетни, женихаються по трошки зъ угорськими охвицерами, зъ таліяньскими артистами, або зъ князьками, що повтѣкали зъ Франціи за Бурбонами!

СЫНЪ ОПРЫШКА.

Повѣсть взята зъ правдивои пригоды.

(Продовженье).

Дитина звычайне собѣ дитиною, шебече — само не знає що, та й незнає, що воно бѣднятко найбôльше правды ще мѣжъ людьми говорить.

Панѣ молода зарумянѣла и спаленѣла при послѣднихъ словахъ дитяти, яла голубити дѣвча, сама не бачучи якъ зъ-за хаты дививъ цѣкавымъ окомъ на то гарный легинь, не котрый инщій, якъ лишъ намъ знакомый Гриньо

Зайшовъ тихцемъ ажъ передъ ню, та й вдививъ въ ню свои быстрй очи, наче нѣколи доволѣ й ненадивиться въ тотй ѣи любячи очи, темнй, а лишъ ему яснй, якъ найяснѣйше небо.—

„А що, моя голубко?“ запытавъ ѣи зъ-тиха.

А вона, якъ пôднесла тотй свои чудни очицѣ, то стôльки жъ у нихъ було наразъ любвы й горя! . . . Наразъ закрыла ихъ, тай стала тяжко плакати; „здавалося бѣднôй панѣ, що щось, наче тѣнь блудный ѣи мужа, пересунувъ по передъ очами, а такій ôнъ недобрый и грôзьный ѣй привидѣвся.

На дарма розговорювала й молодиця и Гриньо; вона ôдъ плачу ажъ заходилася. Отъ таке то люде добри, одни въ любвѣ то плачуть зъ утѣхи, а други плачуть зъ горя, — а чому воно такъ — хиба жъ тота любовъ и щастья и нещастья разомъ! —

Вечера тогожъ уже пôзно самъ побôчъ молодои лѣсничины сидѣвъ Гриньо — вона еще нѣбы плакала, хоть и говорила. Гриньо нѣмый дививъ на ню, якось немôгъ нѣчого й казати, и его давило на серцѣ, и ему щось таке зоходило, мовъ то недовгій вже часъ мавъ бути его любви — ему такожъ казалось заедно, що якійсь тяженькій грѣхъ давить его, що ему нѣколи щастья зъ молодою панею не дождатися. —

Молода жѣнка пôднесла очи до звѣздистого неба, котре сіяло тысячами незличеными свѣтлыхъ зôрокъ. - -

„Господи, чи простишъ ты коли по своѣй святôй волѣ мôй тяжкій грѣхъ. Карай Боже, карай мене, коли твоя воля.“

Гриньо ажъ задрожавъ. —

„Чуешъ мила — моя бѣлявинко — не гнѣви Бога; чижъ то ты отсе провинила? Чижъ може ты бѣдна сама изъ своеи волѣ согрѣшила? — Нѣ, ты сирото, ты невинна, я виненъ, коли Господь побье, то мене, а не тебе. За тебе я вже ôтповѣдати буду — отъ щожъ бо й я виненъ, що твои бѣли лицѣ, твои чорни бровы, твои ясни оченята минѣ розумъ взяли? . . . . . Вѣдавъ самъ Господь таке вже допустивъ, щобы мене покарати за грѣхи, може й мои.“

Задумався сирота, самъ незнаючи, якій конець буде тому дѣлу — а потому скочивъ и пирсъ за обôйстья, якъ тота искра зъ смеречины — уже й незнать, куди за нимъ дивитися.

Панѣ перепуджена сама лишилась, зъ ляку такожъ незнала на разу, що вдѣялося ему — все ѣй ставъ то мужъ на очахъ, то якись чи сновиды на явѣ, чи опирѣ, здавалося, що по ню йдуть.

У хатѣ гварять газды, огонь ясный палахкоче зъ челюстей, и загляда цѣкаво черезъ ôкно, ажъ по плотѣ малюються то червоный то блыщачій, якъ [illegible] увиваеться. Газды нечують, що панѣ молода на приспѣ зойкла и умлѣвае. . . .

Зъ-за воринянои обгороды блысло щось, наче гузики свѣтли, и зашелестѣло саме такъ, якбы хто тихцемъ пôдсувався — и вже отъ наразъ, нѣбы зъ пôдъ землѣ, стало кôлькохъ людей збройныхъ у блыщачи ручницѣ и шаблѣ. Панѣ знова зойкла, але на сей разъ голоснѣйше, що зачули и въ хатѣ. Уставъ гваръ, выскочили всѣ наразъ, а молодиця, що найперша выхопилася, якъ не заголосить: „Ой ратуйте, ратуйте; катуны найшли на насъ.“

По правдѣ таки то катуны, якъ вони тамъ зовить, жовнѣри завитали. У часокъ и хату обскочили, и де кого запали, то жъ и придержали; отъ що ледве що й хто огланувся, уже й упався въ руки. А такъ то все тихесенько сталося, що й сусѣде мало що зачули.

Небавили довго непрошени гостѣ, за двѣ годины вже поѣхало два возы изъ села, на однôмъ молода панѣ, коло неи офицеръ розмовляючій еи, на другôмъ газда зъ двома слугами, а коло воза шѣсть гусарôвъ на коняхъ.

А въ хатѣ лишилася молодиця зъ малою дитиною, и два сторожѣ зъ села.

МАТЕРІЯЛЫ ДО СЛОВАРЯ.

Зôбраний Илькомъ И. Магурою.

Безъ вѣсти — ohne Wissen, ohne Spur; безъ моеи вѣсти, ohne mein Wissen — пропавъ безъ вѣсти, er ist ohne Spur verloren.

Бичевный кôнь — Beipferd.

Бѣльмакъ — der Staarblinde.

Бѣльматый — staarblind.

Великданeconоватый — tölpelhaft.

Величь — riesenhaft н. пр. величь-рыбу зловити.

Выпараити — herauspressen, fig. mit Zudringlichkeit etwas erlangen.

Вязъ — Band; pl. die Halswirbelknochen, Genick; вязы скрутити, den Hals brechen.

Драча — Schinderei, Prellerei.

Забудько — ein Vergesslicher.

Забудьковатый — vergesslich.

Завязковатый — kernhaft kernfest.

Загинчастый — gebogen.

Заголоба (плѣшка) — Keil, Nietnagel.

Заголобити (заплѣшити) verkeilen, — vernieten.

Загузокъ — Hinterleder.

Задирчастый (нôсъ) — aufgeworfen.

Задникъ — das hintere Stiefelbret.

Зазубець — Angelhacken.

Заикливець (икавець, икало)— Stammler.

Займа — Pfand; въ займу брати, pfänden; въ займу давати (класти), verpfänden; въ займѣ бути (лежати), verpfändet sein.

Закота (пôдкота) — Stumpfnase.

Закутати — verlegen.

Заличокъ — Baken; Leder an dem Kinnbacken; pl. Backenbart.

Зялôжникъ — Löffelbehälter.

Замрѣлець — ein mürrischer Mensch.

Запараити — anfangen mit Zudringlichkeit etwas zu verlangen.

Запека — 1) Schwiele, 2) Starrkopf.

Запинка — Schurzfell.

Заплювати, -нути ся 1) sich einnisten (vom Ungeziefer); 2) keimen (vom Hähnchen im Ei).

Запôлка, запôльчина — Vortuch.

Запôлокъ — Bauchleder.

Запôлье — Scheidewand.

Запôляти, -лити — einhüllen; кожухомъ запôлитись; sich in einen Pelz einhüllen.

Запортокъ — verdorbenes Brüteei.

Запускати, -пуститися (о сонцѣ)—untergehen.

ЛИТЕРАТУРНИ ВѢСТИ.

Идилію П. Кулѣша „Дівоче серце“ мы передруковуемо въ окремѣшнôй книжцѣ, и можна еи буде дôстати або въ Редакціи „Вечерниць,“ або въ книгарнѣ Ставропигійськôй, ще передъ новымъ рокомъ. Наша академицька молодѣжъ, очарована красою тои идиліи, приняла всѣ кошта накладу на себе, жертвуючи цѣлый доходъ на литературні цѣлѣ. Цѣна тои книжки буде лише 20 н. кр. Предплатителѣ „Вечерниць“ могуть еи въ Ред. Веч. купити за половину цѣны т. е. за 10 н. кр.

По новôмъ роцѣ выйде зъ друкарнѣ П. Порембы „Зѣльникъ,“ збôрка поезій Володиміра Шашкевича, обôймаюча окрôмъ дрôбныхъ оригинальныхъ поезій и переводôвъ, такожъ одну бôльшу поему пôдъ з. „Чрна, княгиня черниговська.“

Въ минувшу Суботу забрала полиція зъ ставропигійськои книгарнѣ всѣ екземпляри брошурки: „Гадки о власности.“

Повѣстка „Не-святоюрщина“ уже выйшла зъ друку Оправлена вона въ одну книжочку зъ двома вѣршовяными утворами: „Одѣжи передъ судомъ,“ повѣстка написана автором „Сонного видѣнья,“ и „Пчолы и трутнѣ,“ байка Павла зъ Щуткова.— Продается ся книжочка по 25 кр.

„Сими днями зôйшлася по первый разъ комисія, выс. правительствомъ до уложенья руськихъ гимназіальныхъ учебникôвъ именована, на засѣданье, которое ôтбулося пôдъ предсѣдательствомъ инспектора школъ Всеч. Дра. Яновського. До тои комисіи належать яко члены: Всч. ГГ. професоры Яковъ Головацкій, Исидоръ Шараневичъ, Маркилъ Попель, Іоаннъ Гушалевичъ, Мих. Осадца и Антонъ Торонській. Головнѣйшою ихъ задачею есть, чимъ скорше уложити Читанки для гимназій. Знаючи ревнôсть Всечест. членôвъ именованои комисіи. знаючи и замилованье ихъ въ наукахъ яко фаховыхъ мужѣвъ мы надѣемся, що ихъ працѣ будуть вѣнчаными благими успѣхами — лишъ одного пропустити неможемъ, щобы неограничалися на свои силы, но завозывали также прочихъ нашихъ даровитыхъ писателѣвъ до участвуванья въ тôмъ подвизѣ народнего нашого просвѣщенья и образованья.“ Такъ каже урядовый „Вѣстникъ“(въ дописѣ зô-Львова) и справедливо говорить. Не вадило бъ при такôмъ розличію литературнихъ стремленій, яки на нашôй пôдкарпатськôй Руси являються, послухати и придивитися, котре зъ нихъ щиро-народне — та пôсля того перепровадити его що до языка и правописи консеквентно въ новыхъ учебникахъ, щобы ôттакъ не показалась, уже може й въ дуже короткôмъ часѣ, потреба нового уложенья читанокъ.—

ВСЯЧИНА.

— Лужицьки Сербы заложили у себе два нови общества. Двояка у нихъ вѣра — одни католики, други протестанты — а про те не може „Матиця Сербська“ (въ Будишинѣ) выдавати книжки исключно або католицьки, або протестантськи. А коли кожда вѣра мае свои окремѣшни потребы, то й заложили собѣ Лужичане про те два окремѣшни общества — католики „Towařstwo ss. Cyryla i Metoda,“ а протестанты „Serbske ew. knihowne towařstwo.“

— Програмъ тысячолѣтнего торжества запроваджены вѣры християнськои у Славянъ уже затверженый Папою и е въ рукахъ Архіепископа оломунецького, котрый незабаромъ его оголосить.

ПЕРЕПИСКИ.

Ш. П. Анат. Вах. въ Перемышлѣ. Чи ȏдобрали Вы письмо Т.? Дожидаемо вѣстей ȏдъ Васъ.—

Ш. П. Б. въ Празѣ. Якъ П. М. В. розумѣє те, що до Васъ писавъ.

Пр. О. Игн. Лоп. въ Порогахъ. Помѣщаючи Вашй матеріялы до словаря, котрй Вы намъ ще давнѣйше прислали, просимо пересылати намъ ихъ и дальше, за що будемо Вамъ дуже вдячнй.

ЗАПРОСИНЫ ДО ПЕРЕДПЛАТЫ.

Зъ 1. Сѣчнемъ 1863 р. зачинається II. рочникъ нашого литературнего письма. Мимо такъ неприязныхъ околичностей, мимо тȏлько перепонъ — мы таки устоялись, мы найшли симпатію въ народѣ межи старшими и молодшими, въ Галичѣ и на Украинѣ, що доказує, що гадка, за котру мы стоимо, є справдѣ щиро-народня. Численни листы, яки дȏстаємо зъ провинціи, и матеріялы, якихъ удалось намъ нагромадити послѣдними часами, дають намъ поруку, що „Вечерницѣ" зъ новымъ рокомъ розживуться такожъ новымъ и крѣпшимъ житьямъ, що заговорять голосно та смѣло рȏднымъ нашимъ словомъ, не нарушаючи однакожъ миру, котрый удалось намъ уже ȏдъ части утвердити, пȏдмагаючи и доповняючи молодши ȏдъ нашихъ „Вечерниць" письма руськи, и ожидаючи ȏдъ нихъ такожъ взаимности. Всяку пряму полемику зъ руськими письмами выключаємо зъ „Вечерниць", а навѣть въ крайныхъ случаяхъ ограничимось на ȏдповѣди коротеньки, ненарушаючи поваги письма руського. — При ȏдповѣднȏмъ числѣ предплатителѣвъ будемъ старатись побȏльшити форматъ нашого письма, не пȏдвышшаючи цѣны, що же тыкаєсь додаткȏвъ, яки нашимъ предплатителямъ належаться, то постараємось дати ихъ по новȏмъ роцѣ. Тіи же, котри не бажали бъ передплачувати дальше, дȏстануть 4 першихъ аркушȏвъ зъ II. рочника „Вечерниць", такъ що нихто зъ предплатившихъ не понесе найменшои шкоды. При тȏмъ ȏдзываємось до всѣхъ, що порозумѣли та полюбили нашу гадку, взываючи ихъ до вспȏльнои працѣ и взаимнои пȏдмоги справѣ, котра не є и не може бути справою самои редакціи, а справою всѣхъ, котрымъ вона пристає до розуму и серця. Лишень вспȏльными силами и взаимною порадою можемо поступати у передъ. Про те лучѣмся дружнею звязею, дѣлаймо все спȏльно, ступаймо помалу а певно, въ тȏй сильнȏй вѣрѣ, що якъ кожда, такъ и наша правда устоятись мусить, - а тогдѣ вона й справдѣ устоиться!

Наконець просимо надȏслати предплату якъ найскорше, щобысьмо знали, кȏлько друкувати, та якъ пȏсля того урядити нашу експедицію.

Редакція „Вечерниць."

Сегоднѣшнє число выдаемо, за-для припадаючого у четверъ лат. нов. року, уже въ середу.

Цѣна передплаты.

Для Львова	за рȏкъ 4 р. 50 кр.;	за пȏвъ року 2 р. 30 кр.;	за чверть року 1 р. 20 кр.
По-за Львȏвъ	„ 5 „ — „	„ 2 „ 60 „	„ 1 „ 40 „

Передплату ȏдбирає: Володимѣръ Шашкевичъ пȏдъ Ч. 229 мѣсто у Львовѣ

Одвѣчальный редакторъ Федоръ Заревичъ. Головный сотрудникъ Володимѣръ Шашкевичъ.

Въ печатнѣ Михаила Ф. Порембы.